

AH 2545
2021Z05945

Antwoord van minister De Jonge (Volksgezondheid, Welzijn en Sport)
(ontvangen 29 april 2021)

1. Wat is uw oordeel over het bericht dat het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport in strijd met de wet, en zonder toezicht 925 miljoen euro stort voor entreetesten? 1)

Voor het antwoord op deze vraag verwijs ik u naar mijn brief d.d. 14 april in reactie op het verzoek van de Vaste Kamercommissie van VWS d.d. 13 april om een reactie op deze berichtgeving.

2. Waarom is er niet voor gekozen om het project om 400.000 sneltesten per dag af te gaan nemen openbaar aan te besteden, terwijl dit wettelijk gezien wel zou moeten? Als deze keuze is gemaakt vanwege de snelheid, waarom is er dan geen gebruik gemaakt van een spoedprocedure voor aanbestedingen?

Een verkorte aanbestedingsprocedure duurt al gauw minimaal 6-8 weken, waarna vervolgens het werk nog zou moeten beginnen. De wens was echter op dat moment om in februari/maart 2021 van start te kunnen gaan met het opzetten van toegangstesten. Om die reden heb ik vanwege de snelheid, in afwijking van de Europese aanbestedingsregels, de Stichting financieel in de gelegenheid gesteld om dit te realiseren.

3. Waarom is de keuze gemaakt om dit project aan de stichting Open Nederland te gunnen? Welke rol heeft VNO-NCW hierbij gespeeld?

In het najaar van 2020 klonk maatschappelijk breed de roep om de inzet van sneltesten bij het 'van het slot krijgen' van de samenleving door weer meer maatschappelijke en economische activiteiten mogelijk te maken. Zo lanceerde werkgeversorganisatie VNO NCW begin november een rapport over de testsamenleving. Ook in de Tweede Kamer pleitten meerdere fracties voor de inzet van sneltesten voor dit doel. Vanaf november 2020 heb ik samen met de minister van EZK en de voorzitter van VNO NCW gesproken over de realisatie voor sneltestcapaciteit, welke nodig is bij het openen van de samenleving. Oud-commandant der strijdkrachten Tom Middendorp (momenteel bestuurder van de Stichting Open Nederland en eerder betrokken bij de opschalen van GGD-testcapaciteit in XL-straten, spoor 1) heeft hierna, op verzoek van VNO NCW, een voorstel ontwikkeld voor de realisatie van speciale teststraten waar toegangstesten kunnen worden afgenomen. Dit is besproken in een bestuurlijk overleg op 27 januari 2021. Om dit plan te realiseren is door het gezamenlijke bedrijfsleven een onafhankelijke Stichting opgericht; Stichting Open Nederland.

Deze Stichting heeft een kwartiermakersfunctie en in de latere fasen een coördinerende functie om met hulp van het bedrijfsleven snel een landelijk dekkend netwerk van testaanbieders voor toegangstesten te realiseren. Het kabinet heeft besloten met de Stichting samen te werken vanwege het non-profit karakter, de ervaring die werd ingebracht en de snelheid die nodig was. De Stichting heeft daarom op 22 februari jl. formeel opdracht gekregen om de testinfrastructuur

voor de testafnamecapaciteit te realiseren, de testuitslagen te genereren in het ICT-systeem en de koppeling van de testuitslag aan het testbewijs mogelijk te maken. Vooruitlopend hierop is de Stichting al aan de slag gegaan.

4. Klopt het dat de stichting zelf kan bepalen hoe bijna een miljard euro aan publieke middelen wordt besteed? Waarom wordt er bij zo'n omvangrijk bedrag niet meer controle uitgeoefend?

Nee. Ten eerste is de opdracht aan de Stichting in fasen opgedeeld (go/no go momenten); er wordt per fase een beslissing genomen of er gestart wordt met een volgende fase; inclusief de financiering van een volgende fase.

Het kabinet heeft in totaal 1,1 miljard euro begroot voor het toegangstesten tot en met eind augustus 2021. Hiervan zal totaal ca. 900 miljoen via de Stichting lopen voor realisatie en exploitatie van toegangstesten. Ten eerste is dit een raming. Of de geraamde bedragen nodig zullen zijn voor de realisatie van de opdracht van de Stichting hangt af van ook de daadwerkelijke besluitvorming door het kabinet (wanneer en hoelang is toegangstesten nodig/nuttig, mede in relatie tot het epidemiologisch beeld), de hoeveelheid benodigde testen en de prijsstelling. Inzet is om de kosten zo laag mogelijk te houden, maar wel met een goede prijs/kwaliteitverhouding.

Ten tweede wordt dit bedrag niet in een keer over gemaakt aan de stichting. Het kabinet besluit immers steeds per fase om de testcapaciteit verder op te schalen. Dit betekent dat ook de bevoorschotting van de Stichting per fase loopt; op basis van een begroting waarop kan worden bijgestuurd en waarover verantwoording wordt afgelegd. De facturatie vindt plaats op nacalculatiebasis. Ik beoordeel de Diensten/ de gestelde prestaties. Waarbij ik niet gehouden ben tot enige betaling aan SON voordat acceptatie heeft plaatsgevonden. Voor de nacalculatie specificeert en factureert SON de factuur en doet SON opgave van het aantal en de data van de werkelijk en noodzakelijk bestede dagen of uren, waarbij SON een korte omschrijving van de verrichte werkzaamheden geeft. Zoals in vraag 1 wordt beschreven, vindt er wel een controle plaats op het bestede bedrag.

5. Op welke manier moet stichting Open Nederland verantwoording afleggen over hoe ze het geld uitgeven? Welke instrumenten heeft het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport om hier grip op te houden?

De verantwoordingsrelatie tussen VWS en de Stichting is volledig transparant. VWS verstrekt middelen aan de Stichting op basis van begrotingen die door de Stichting worden aangeleverd. Ook krijgt het ministerie van VWS volledig inzicht in de activiteiten en kosten van de Stichting, de Stichting rapporteert periodiek aan het ministerie over de uitvoering en realisatie van de opdracht, en de Stichting zal worden gecontroleerd door een externe accountant. Daarnaast worden de processen van leveranciers van de stichting door een onafhankelijke, externe partij, getoetst.

6. Klopt het dat de bestuursleden van de stichting Open Nederland hun eigen salaris kunnen bepalen? Vindt u ook dat deze salarissen onder de Balkenedenorm moeten blijven? Zo ja, wat gaat u doen om dit af te dwingen?

Uit de begroting die de Stichting Open Nederland aan ons heeft voorgelegd blijkt dat het uurtarief van het bestuur conform WNT is.

7. Welke afspraken zijn gemaakt met de stichting Open Nederland? Bent u bereid om de overeenkomst met deze organisatie te delen met de Kamer?

Ja, zie mijn brief van 14 april in reactie op het verzoek van de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport op 13 april 2021 om voorafgaand aan het plenaire debat over de ontwikkelingen rondom het coronavirus alle documenten die betrekking hebben op de (totstandkoming van de) overeenkomst tussen het ministerie van VWS en Stichting Open Nederland naar de Kamer te sturen.

8. Wordt er via dit project winst gemaakt door de stichting Open Nederland, haar bestuurders of door Lead Healthcare? Kunt u dit toelichten?

De Stichting is not-for-profit en maakt geen winst. Private aanbieders van testen die als onderaannemers testen uitvoeren kunnen wel winst maken. Ik ben van mening dat deze beperkt en redelijk dient te zijn gelet op het publieke belang.

9. Waarom is er nog geen contract getekend tussen de stichting Open Nederland en Lead Healthcare? Bent u het ermee eens dat de chaotische wijze waarop dit project tot nu toe wordt uitgevoerd zeer onwenselijk is? Wat gaat u doen om dit te verbeteren?

De reden dat de Stichting nog geen schriftelijke overeenkomst met Lead Healthcare heeft is omdat de dienstverleningsovereenkomst tussen de Stichting

en het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport sinds 14 april 2021 rond is. Er zijn wel degelijk mondelinge afspraken gemaakt. Ik verwacht dat, nu de overeenkomst voor fase 1 met SON gesloten is, er geen problemen zijn met het contracteren van onderaannemers.

10. Waarom wordt er een 'complete private GGD' opgezet met publiek geld? Is het niet logischer om de publieke testcapaciteit uit te breiden?

Het doel van testen bij de GGD en toegangstesten is anders. De GGD is verantwoordelijk voor de publieke gezondheidszorg. Hierdoor zijn zij verantwoordelijk voor het testen voor opsporing en bestrijding van het virus . (spoor 1). Toegangstesten zijn maatschappelijk van belang om de samenleving eerder of meer te openen. Toegangstesten hebben geen publieke gezondheidaspect en de GGD moet voldoende testcapaciteit hebben voor het testen van symptomen. Vanwege deze aspecten is er voor gekozen om commerciële partijen in te zetten.

11. Is er rekening gehouden met de mogelijkheid dat de stichting Open Nederland een schadevergoeding moet betalen vanwege het onrechtmatig niet openbaar aanbesteden van dit project? Kunt u dit toelichten?

In de overeenkomst is opgenomen dat de Stichting verplicht is om bij het uitvoeren van de diensten zo veel mogelijk openbaar en transparant te handelen en de markt zo veel mogelijk te betrekken. De Stichting heeft daartoe een proces ingericht om te borgen dat geïnteresseerde marktpartijen die voldoen aan de voorwaarden kunnen deelnemen. De Stichting heeft bij de invulling hiervan volledige beleidsvrijheid en borgt de rechtmatigheid hiervan. Als de stichting niet voldoet aan deze verplichting dan kan de stichting in gebreke worden gesteld.

12. Mocht de stichting Open Nederland een schadevergoeding moeten betalen, voor wiens rekening zou die dan komen? Zou dit (indirect) betaald moeten worden van publieke middelen? Kunt u dit toelichten?

De Stichting Open Nederland is in het leven geroepen om toegangstesten mogelijk te maken. Daarvoor worden ook de financiële beschikbaar gesteld. Voor risico's heeft deze Stichting slechts beperkt eigen financiële middelen ter beschikking, waardoor een schadevergoeding beperkt zal zijn.

13. Wilt u deze vragen beantwoorden voor het eerstvolgende debat over de ontwikkelingen rondom het coronavirus?

Nee

- 1) Follow The Money, 13 april 2021, 'Ministerie stort 925 miljoen voor entreetesten: in strijd met de wet, en zonder toezicht'
(<https://www.ftm.nl/artikelen/sneltest-evenementen-zwart-gat>)

Toelichting:

Deze vragen dienen ter aanvulling op eerdere vragen terzake van het lid Hijink (SP), ingezonden 9 april 2021 (vraagnummer 2021Z05622)